

Міністерство освіти і науки України
Кам'янець-Подільський національний університет імені Івана Огієнка

ЗАТВЕРДЖЕНО

рішенням вченої ради
Кам'янець-Подільського
національного університету імені
Івана Огієнка

27 червня 2024 р., протокол № 6
Голова вченої ради

Сергій КОПИЛОВ

Введено в дію наказом ректора

від 03 07 2024 р., № 79-02

ПОЛОЖЕННЯ

**про дотримання академічної доброчесності
педагогічними, науково-педагогічними, науковими
працівниками та здобувачами вищої освіти в
Кам'янець-Подільському національному університеті
імені Івана Огієнка
(нова редакція)**

І. ЗАГАЛЬНІ ПОЛОЖЕННЯ

1.1. Положення про дотримання академічної доброчесності педагогічними, науково-педагогічними, науковими працівниками та здобувачами вищої освіти в Кам'янець-Подільському національному університеті імені Івана Огієнка (далі – Положення) розроблено відповідно до законів України «Про освіту», «Про вищу освіту», «Про фахову передвищу освіту», «Про наукову і науково-технічну діяльність», «Про авторське право і суміжні права», «Про видавничу справу»; Цивільного Кодексу України, Етичного кодексу ученого України; постанови Кабінету Міністрів України «Про затвердження порядку підготовки здобувачів вищої освіти ступеня доктора філософії та доктора наук у вищих навчальних закладах (наукових установах)» № 261 від 23 березня 2016 р., в редакції постанови Кабінету Міністрів України від 08 травня 2024 р. № 507, «Деякі питання реалізації статті 54 Закону України «Про вищу освіту» № 656 від 19 серпня 2015 р., «Про внесення змін до Постанови Кабінету Міністрів України від 19 серпня 2015 р. № 656» № 308 від 25 квітня 2018 р.; листа Міністерства освіти і науки України «Щодо забезпечення академічної доброчесності у закладах вищої освіти» від 26 жовтня 2017 р. № 1/9-565; листа Міністерства освіти і науки України «Щодо рекомендацій з академічної доброчесності для закладів вищої освіти» від 23 жовтня 2018 р. № 1/9-650, Статуту Кам'янець-Подільського національного університету імені Івана Огієнка (нова редакція); Кодексу академічної доброчесності Кам'янець-Подільського національного університету імені Івана Огієнка (нова редакція), затвердженого 29 лютого 2024 р (протокол № 2); Положення про систему внутрішнього забезпечення якості вищої освіти в Кам'янець-Подільському національному університеті імені Івана Огієнка (нова редакція), затвердженого вченою радою 31 березня 2022 р. (протокол № 4); Антикорупційної програми Кам'янець-Подільського національного університету імені Івана Огієнка на 2023-2025 роки, затвердженої вченою радою 29 червня 2023 р. (протокол № 8); інших нормативно-правових документів Кам'янець-Подільського національного університету імені Івана Огієнка (далі – К-ПНУ).

1.2. Положення визначає процедуру дотримання академічної доброчесності педагогічними, науково-педагогічними, науковими працівниками та здобувачами вищої освіти К-ПНУ.

1.3. Академічна доброчесність – це сукупність етичних принципів та визначених законом правил, якими мають керуватися учасники освітнього процесу під час навчання, викладання та провадження наукової (творчої) діяльності з метою забезпечення довіри до результатів навчання та/або

наукових (творчих) досягнень¹.

1.4. Види порушень академічної доброчесності, відповідальність за її порушення, порядок виявлення та встановлення фактів порушень академічної доброчесності зазначені в розділах III, VI цього Положення та регламентовані спеціальними законами України.

II. ДОТРИМАННЯ АКАДЕМІЧНОЇ ДОБРОЧЕСНОСТІ

2.1. Дотримання академічної доброчесності педагогічними, науково-педагогічними, науковими працівниками передбачає:

- посилення на джерела інформації в разі використання ідей, розробок, тверджень, відомостей;
- дотримання норм законодавства про авторське право і суміжні права;
- надання достовірної інформації про методики і результати досліджень, джерела використаної інформації та власну педагогічну (науково-педагогічну, творчу) діяльність;
- контроль за дотриманням академічної доброчесності здобувачами освіти;
- об'єктивне оцінювання результатів навчання².

2.2. Дотримання академічної доброчесності здобувачами освіти передбачає:

- самостійне виконання навчальних завдань, завдань поточного та підсумкового контролю результатів навчання (для осіб з особливими освітніми потребами ця вимога застосовується з урахуванням їхніх індивідуальних потреб і можливостей);
- посилення на джерела інформації в разі використання ідей, розробок, тверджень, відомостей;
- дотримання норм законодавства про авторське право і суміжні права;
- надання достовірної інформації про результати власної навчальної (наукової, творчої) діяльності, використані методики досліджень і джерела інформації³.

2.2.1. Здобувач вищої освіти підтверджує дотримання принципів академічної доброчесності при виконанні курсової, кваліфікаційної роботи, зазначивши це у вступі до роботи.

III. ПОРУШЕННЯ АКАДЕМІЧНОЇ ДОБРОЧЕСНОСТІ

3.1. Порушенням академічної доброчесності є:

¹ Відповідно до п. 1. ст. 42 Закону України «Про освіту».

² Відповідно до п. 2 ст. 42 Закону України «Про освіту».

³ Відповідно до п. 3 ст. 42 Закону України «Про освіту».

– академічний плагіат – оприлюднення (частково або повністю) наукових (творчих) результатів, отриманих іншими особами, як результатів власного дослідження (творчості) та/або відтворення опублікованих текстів (оприлюднених творів мистецтва) інших авторів без зазначення авторства;

– самоплагіат – оприлюднення (частково або повністю) власних раніше опублікованих наукових результатів як нових наукових результатів;

– фабрикація – вигадкування даних чи фактів, що використовуються в освітньому процесі або наукових дослідженнях;

– фальсифікація – свідомо зміна чи модифікація вже наявних даних, що стосуються освітнього процесу чи наукових досліджень;

– списування – виконання письмових робіт із залученням зовнішніх джерел інформації, крім дозволених для використання, зокрема під час оцінювання результатів навчання;

– обман – надання завідомо неправдивої інформації щодо власної освітньої (наукової, творчої) діяльності чи організації освітнього процесу; формами обману є, зокрема, академічний плагіат, самоплагіат, фабрикація, фальсифікація та списування;

– хабарництво – надання (отримання) учасником освітнього процесу чи пропозиція щодо надання (отримання) коштів, майна, послуг, пільг чи будь-яких інших благ матеріального або нематеріального характеру з метою отримання неправомірної переваги в освітньому процесі;

– необ'єктивне оцінювання – свідоме завищення або заниження оцінки результатів навчання здобувачів освіти;

– надання здобувачам освіти під час проходження ними оцінювання результатів навчання допомоги чи створення перешкод, не передбачених умовами та/або процедурами проходження такого оцінювання;

– вплив у будь-якій формі (прохання, умовляння, вказівка, погроза, примушування тощо) на педагогічного (науково-педагогічного) працівника з метою здійснення ним необ'єктивного оцінювання результатів навчання⁴;

– несанкціонована співпраця – навмисна чи усвідомлена допомога, яка передбачає: допомогу або спробу допомоги іншому вчинити акт академічної недоброчесності; придбання в інших осіб чи організацій з наступним поданням як власних результатів навчальної та наукової діяльності (звітів, рефератів, контрольних, розрахункових, курсових, дипломних та магістерських робіт, есе, статей, монографій, навчальних посібників тощо);

– академічне шахрайство – використання під час контрольних заходів непередбачених допоміжних матеріалів та/або технічних засобів,

⁴ Відповідно до п. 4 ст. 42 Закону України «Про освіту».

проходження процедур контролю результатів навчання підставними особами, подавання як результатів власної праці творів, виконаних іншими особами, у тому числі на замовлення⁵.

IV. ЗАХОДИ ЩОДО ЗАПОБІГАННЯ АКАДЕМІЧНОГО ПЛАГІАТУ

4.1. Заходи щодо запобігання академічного плагіату в К-ПНУ здійснюють його структурні підрозділи шляхом:

- інформування здобувачів вищої освіти, педагогічних, науково-педагогічних, наукових працівників, інших працівників К-ПНУ про необхідність дотримання правил академічної доброчесності та підвищення відповідальності за недотримання морально-етичних норм (організація і проведення відкритих бесід, круглих столів, панельних обговорень тощо) під час освітньо-наукового процесу;

- поширення методичних матеріалів з уніфікованим визначенням вимог щодо належного оформлення покликань на використані в наукових роботах джерела;

- організації бібліотекою заходів із популяризації основ інформаційної грамотності та культури;

- запровадження в межах відповідних навчальних дисциплін: «Вступ до спеціальності», «Основи наукових досліджень» (освітній ступінь «бакалавр»), «Методика наукових досліджень» (освітній ступінь «магістр»), «Організація наукової діяльності» (освітньо-науковий ступінь «доктор філософії») та ін.) вивчення вимог коректного використання інформації з інших джерел і правил їх опису, оформлення цитувань;

- щорічного проведення для здобувачів вищої освіти освітньо-наукового ступеня «доктор філософії»/«доктор наук» заходів із питань дотримання наукової етики та недопущення академічного плагіату в наукових роботах;

- ознайомлення здобувачів вищої освіти й педагогічних, науково-педагогічних, наукових працівників із цим Положенням.

V. ПРОГРАМНО-ТЕХНІЧНІ ЗАСОБИ ПЕРЕВІРКИ РОБІТ НА РІВЕНЬ УНІКАЛЬНОСТІ

5.1. Програмно-технічні засоби перевірки курсових, дипломних/кваліфікаційних робіт (проектів), дисертацій здобувачів вищої освіти, рукописів монографій, підручників, навчальних посібників, інших навчальних видань на рівень унікальності є інструментом для виявлення

⁵ Відповідно до п. 5 ст. 26 Закону України «Про фахову передвищу освіту».

текстових запозичень.

5.2. Перевірка навчально-наукових/наукових робіт, зазвичай, здійснюється з урахуванням специфіки спеціальності, освітньої програми та виду роботи:

- із використанням відповідних технологій та комп'ютерних програм, які є у відкритому доступі в мережі інтернет, визначені університетом та дозволяють згенерувати звіт за результатами перевірки зі встановленням факту наявності чи відсутності текстових та інших запозичень;

- на засіданні експертної групи науково-педагогічних працівників із представленням результатів на засіданні кафедри;

- стейкхолдерами, зацікавленими в науковій розробці здобувача вищої освіти.

Перевірку кваліфікаційних робіт, дисертацій, рукописів монографій, підручників, навчальних посібників на рівень унікальності здійснюють з використанням програмно-технічного продукту, визначеного університетом.

5.3. Процедура встановлення рівня унікальності навчально-наукових/наукових робіт, дисертацій, рукописів різних видань визначена Методичними рекомендаціями з перевірки курсових, кваліфікаційних робіт (проектів), дисертацій здобувачів вищої освіти Кам'янець-Подільського національного університету імені Івана Огієнка на рівень унікальності (нова редакція). Порядком перевірки рукописів монографій, підручників, навчальних посібників на рівень унікальності.

VI. ВІДПОВІДАЛЬНІСТЬ ЗА ПОРУШЕННЯ АКАДЕМІЧНОЇ ДОБРОЧЕСНОСТІ

6.1. За порушення академічної доброчесності педагогічні, науково-педагогічні та наукові працівники К-ПНУ можуть бути притягнені до такої академічної відповідальності:

- відмова у присудженні ступеня освітньо-наукового, освітньо-творчого чи присвоєнні вченого звання;

- позбавлення присудженого ступеня освітньо-наукового, освітньо-творчого чи присвоєного вченого звання;

- відмова у присвоєнні або позбавлення присвоєного педагогічного звання, кваліфікаційної категорії;

- позбавлення права брати участь у роботі визначених законом органів чи займати визначені законом посади⁶.

6.2. За порушення академічної доброчесності здобувачі освіти можуть

⁶ Відповідно до ст. 42 п. 5 Закону України «Про освіту».

бути притягнені до такої академічної відповідальності:

- повторне проходження оцінювання (контрольна робота, іспит, залік тощо);
- повторне проходження відповідного освітнього компонента освітньої програми;
- відрахування із закладу освіти (крім осіб, які здобувають загальну середню освіту);
- позбавлення академічної стипендії;
- позбавлення наданих закладом освіти пільг з оплати за здобуття вищої освіти⁷.

6.3. Рішення про присудження ступеня вищої освіти та присвоєння відповідної кваліфікації скасовується закладом вищої освіти у разі виявлення фактів порушення здобувачем вищої освіти академічної доброчесності, зокрема наявності у кваліфікаційній роботі академічного плагіату, фабрикації, фальсифікації, у порядку, встановленому Кабінетом Міністрів України⁸.

6.4. До захисту допускається дисертація, виконана здобувачем ступеня доктора філософії самостійно. Виявлення в поданій до захисту дисертації фактів академічного плагіату, фабрикації чи фальсифікації є підставою для відмови у присудженні ступеня доктора філософії⁹.

6.5. Виявлення фактів академічного плагіату, фабрикації чи фальсифікації у захищеній здобувачем дисертації є підставою для скасування рішення разової спеціалізованої вченої ради про присудження йому ступеня доктора філософії та видачу відповідного диплома. У разі встановлення відповідно до законодавства у кваліфікаційній роботі здобувача ступеня доктора філософії фактів академічного плагіату, фабрикації, фальсифікації та/або порушення встановленої законодавством процедури захисту дисертації рішення разової спеціалізованої вченої ради про присудження ступеня доктора філософії скасовується закладом вищої освіти чи науковою установою, в якому (якій) вона була утворена, або Національним агентством із забезпечення якості вищої освіти у порядку, встановленому Кабінетом Міністрів України. Якщо у захищеній здобувачем ступеня доктора філософії дисертації встановлено відповідно до законодавства факти академічного плагіату, фабрикації чи фальсифікації, його науковий керівник позбавляється права участі у підготовці та атестації здобувачів ступеня доктора філософії строком на два роки, голова та члени разової спеціалізованої вченої ради, в

⁷ Відповідно до ст. 42 п. 6 Закону України «Про освіту».

⁸ Відповідно до ст. 6 п. 2. Закон України «Про вищу освіту»

⁹ Відповідно до ст. 6 п. 6. Закон України «Про вищу освіту»

якій відбувся захист цієї дисертації, та офіційні опоненти, які надали позитивні висновки на дисертацію, позбавляються права участі в атестації здобувачів ступеня доктора філософії строком на два роки, а заклад вищої освіти чи наукова установа позбавляється права утворювати разову спеціалізовану вчену раду за відповідною спеціальністю строком на один рік, крім випадку скасування рішення разової спеціалізованої вченої ради закладом вищої освіти чи науковою установою¹⁰.

6.6. За дії (бездіяльність), що визнані Законом України «Про освіту» порушенням академічної доброчесності, особа може бути притягнута до інших видів відповідальності з підстав та в порядку, визначених законом¹¹.

VII. ПРИКІНЦЕВІ ПОЛОЖЕННЯ

7.1. Положення про дотримання академічної доброчесності педагогічними, науково-педагогічними, науковими працівниками та здобувачами вищої освіти в Кам'янець-Подільському національному університеті імені Івана Огієнка затверджує вчена рада К-ПНУ.

7.2. Зміни та доповнення до цього Положення обговорюють на засіданні вченої ради К-ПНУ та затверджують у тому ж порядку, що й саме Положення, шляхом його викладення в новій редакції.

7.3. Положення вводять у дію наказом ректора К-ПНУ.

ПОГОДЖЕНО

Перший проректор

Володимир
ДУБІНСЬКИЙ

Проректор з наукової роботи

Світлана МИРОНОВА

Керівник юридичного сектора

Валерій МЕЛЬНИК

Голова Наукового товариства студентів
(слухачів), аспірантів, докторантів і
молодих вчених

Катерина ГЕСЕЛЕВА

Спікер студентського сенату

Анна ШВЕЦЬ

¹⁰ Відповідно до ст.6 п.6. Закон України «Про вищу освіту»

¹¹ Відповідно до ст. 42 п. 10 Закону України «Про освіту».